

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра фінансів та оподаткування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,

проф. Гаврилюк С. В. _____

2013 р.

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки

бакалавр

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань

0305 - Економіка і підприємництво

(шифр і назва напрямку)

напрямок підготовки

6.030508 - Фінанси і кредит

(шифр і назва спеціальності)

Програма навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів 5 курсу за напрямом підготовки 0305 «Економіка і підприємництво», спеціальністю 6.030508 - Фінанси і кредит заочної форми навчання.

”10” травня, 2013 р. - 19 с.

Розробники:

к.е.н., доц.,

_____ Кулай А.В.

Рецензент:

к.е.н., доц., завідувач кафедри фінансів та кредиту

_____ Грудзевич І.Т.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри фінансів та оподаткування

протокол № 13 від 22.05.2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Карлін М.І.)

(підпис)

прізвище, ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № ___ від 5 червня 2013 р.

Голова науково-методичної

комісії інституту _____ (Бегун С.І.)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ___ від __. __. 2013 р.

© Кулай А.В., 2013

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Місцеві фінанси” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності «Фінанси і кредит».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-прикладні засади та практика функціонування механізму формування фінансів місцевих органів самоврядування.

Міждисциплінарні зв'язки: курс “Місцеві фінанси” вивчається у комплексі з вивченням таких дисциплін, як фінанси, державні фінанси, державне регулювання економіки, податкова система України, місцеві фінанси, бюджетний процес в Україні і т.д.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Місцеві фінанси як складова фінансової системи України.
2. Фінансове забезпечення місцевого самоврядування.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Місцеві фінанси” є сприяння студентам у вивченні організаційних та правових засад формування доходів місцевих бюджетів та питань пов'язаних з підвищенням рівня фінансового забезпечення місцевого самоврядування відповідно до його функцій та повноважень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Місцеві фінанси” є:

- одержати систематичні, теоретичні знання в галузі місцевих фінансів;
- поглибити знання студентів про сутність та роль фінансів органів місцевого самоврядування в економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних одиниць;
- вивчити порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів;
- вивчити послідовність здійснення бюджетного процесу в органах місцевого самоврядування і місцевої державної виконавчої влади;
- надати можливість майбутньому фахівцю об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в регіонах.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- організаційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування в Україні;
- фінансове забезпечення місцевого самоврядування;

- концептуальні аспекти організації бюджетного процесу на місцевому рівні;
- механізм виконання місцевих бюджетів та особливості обліку та звітності про виконання місцевих бюджетів;
- міжбюджетні відносини їх складові;
- особливості застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі.

вміти :

- визначати сучасні тенденції розвитку фінансів органів місцевого самоврядування в Україні;
- аналізувати окремо закріплені загальнодержавні доходи і власні фінансові ресурси місцевого самоврядування та їх вплив на стан власної доходної бази місцевих бюджетів;
- визначати стан забезпеченості місцевого самоврядування фінансовими ресурсами для виконання делегованих державних і окремо власних повноважень;
- проводити розрахунки планових і прогнозних надходжень в умовах застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі;
- відслідковувати основні напрямки реформування системи державного бюджетного регулювання та системи управління місцевими фінансами.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів -	Шифр і назва галузі знань - 0305 – Економіка і підприємництво	нормативна
	Шифр і назва напрямку підготовки - 6.030508 - Фінанси і кредит	
Модулів -	Спеціальність – «Фінанси і кредит»	Рік підготовки – 5
Змістових модулів –		Семестр – 12
ІНДЗ: -		Лекції – 12 год.
Загальна кількість годин - 108		Практичні (семінари) – 4 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр	Лабораторні ----- год.
Аудиторних - самостійної роботи - індивідуальної роботи -		Самостійна робота - 92 год.
		Індивідуальна робота - год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Місцеві фінанси” є сприяння студентам у вивченні організаційних та правових засад формування доходів місцевих бюджетів та питань пов’язаних з підвищенням рівня фінансового забезпечення місцевого самоврядування відповідно до його функцій та повноважень.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Місцеві фінанси” є:

- одержати систематичні, теоретичні знання в галузі місцевих фінансів;
- поглибити знання студентів про сутність та роль фінансів органів місцевого самоврядування в економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних одиниць;
- вивчити порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів;
- вивчити послідовність здійснення бюджетного процесу в органах місцевого самоврядування і місцевої державної виконавчої влади;
- надати можливість майбутньому фахівцю об’єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в регіонах.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

знати :

- організаційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування в Україні;
- фінансове забезпечення місцевого самоврядування;
- концептуальні аспекти організації бюджетного процесу на місцевому рівні;
- механізм виконання місцевих бюджетів та особливості обліку та звітності про виконання місцевих бюджетів;
- міжбюджетні відносини їх складові;
- особливості застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі.

вміти :

- визначати сучасні тенденції розвитку фінансів органів місцевого самоврядування в Україні;
- аналізувати окремо закріплені загальнодержавні доходи і власні фінансові ресурси місцевого самоврядування та їх вплив на стан власної доходної бази місцевих бюджетів;
- визначати стан забезпеченості місцевого самоврядування фінансовими ресурсами для виконання делегованих державних і окремо власних повноважень;
- проводити розрахунки планових і прогнозних надходжень в умовах застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі;
- відслідковувати основні напрямки реформування системи державного бюджетного регулювання та системи управління місцевими фінансами.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Організаційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні

Сутність місцевого самоврядування та основні періоди його становлення і розвитку в Україні. Структура місцевих органів самоврядування та їх повноваження з питань бюджету і фінансів. Організація та повноваження державної виконавчої влади та органів виконавчої влади місцевого самоврядування. Нормативно-правова, фінансово-матеріальна основи та гарантії місцевого самоврядування. Комунальна власність у системі фінансових взаємовідносин місцевого самоврядування.

Тема 2. Фінанси місцевих органів самоврядування

Економічна суть, склад та призначення фінансів місцевих органів самоврядування. Функції фінансів місцевих органів самоврядування. Фінанси підприємств комунальної форми власності. Регіональна фінансова політика держави.

Тема 3. Місцеві бюджети – основа фінансових ресурсів місцевого

самоврядування

Призначення і роль місцевих бюджетів в соціально-економічному розвитку територій. Місцеві бюджети в структурі бюджетної системи України. Повноваження та роль місцевих органів влади в бюджетному процесі. Бюджетне вирівнювання і міжбюджетні трансферти.

Тема 4. Доходи місцевих бюджетів їх економічна суть та порядок формування

Економічна сутність, призначення та структура доходів місцевих бюджетів. Доходи, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів їх призначення та порядок формування. Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів їх призначення та порядок визначення прогнозних обсягів. Доходи спеціального фонду місцевих бюджетів.

Тема 5. Видатки місцевих бюджетів їх класифікація та порядок формування

Економічна суть, склад та характеристика видатків бюджетів місцевого самоврядування. Формування видатків делегованих державних повноважень. Особливості формування прогнозних обсягів видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів та видатки спеціального фонду.

Тема 6. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні

Бюджетний процес на місцевому рівні, його сутність, стадії та порядок формування, розгляду і затвердження місцевих бюджетів. Програмно-цільовий метод, його сутність, етапи запровадження в Україні та застосування в бюджетному процесі на місцевому рівні. Організація виконання місцевих бюджетів. Планування фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів.

Тема 7. Управління місцевими фінансами та шляхи його удосконалення

Сутність управління місцевими фінансами його функції та принципи. Інформаційно-аналітичне забезпечення в системі управління місцевими фінансами. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Тема 8. Зарубіжний досвід фінансів місцевого самоврядування

Особливості місцевих фінансів Російської Федерації.
Місцеві фінанси Республіки Білорусь.
Фінанси місцевого самоуправління Польщі.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. ФІНАНСИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ							
Тема 1. Організаційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні	13	1	1	-	-	11	-
Тема 2. Фінанси місцевих органів самоврядування	13	1	1	-	-	11	-
Тема 3. Місцеві бюджети – основа фінансових ресурсів місцевого самоврядування	13	2	1	-	-	11	-
Тема 4. Доходи місцевих бюджетів їх економічна суть та порядок формування	13	2	1	-	-	11	-
Разом за змістовим модулем 1	52	6	4	-	-	44	-
Змістовий модуль 2. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ							
Тема 5. Видатки місцевих бюджетів їх класифікація та порядок формування	14	2	-	-	-	12	-
Тема 6. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні	14	2	-	-	-	12	-
Тема 7. Управління місцевими фінансами та шляхи його удосконалення	14	1	-	-	-	12	-
Тема 8. Зарубіжний досвід фінансів місцевого самоврядування	14	1	-	-	-	12	-
Разом за змістовим модулем 2	56	6	-	-	-	48	-
Усього годин	108	12	4	-	-	92	-

- повний термін навчання / скорочений термін навчання

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Організаційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні</p> <p>1. Сутність місцевого самоврядування та основні періоди його становлення і розвитку в Україні.</p> <p>2. Структура місцевих органів самоврядування та їх повноваження з питань бюджету і фінансів.</p> <p>3. Організація та повноваження державної виконавчої влади та органів виконавчої влади місцевого самоврядування.</p> <p>4. Нормативно-правова, фінансово-матеріальна основи та гарантії місцевого самоврядування.</p> <p>5. Комунальна власність у системі фінансових взаємовідносин місцевого самоврядування.</p>	1
2	<p>Фінанси місцевих органів самоврядування</p> <p>1. Економічна суть, склад та призначення фінансів місцевих органів самоврядування.</p> <p>2. Функції фінансів місцевих органів самоврядування.</p> <p>3. Фінанси підприємств комунальної форми власності.</p> <p>4. Регіональна фінансова політика держави.</p>	1
3	<p style="text-align: center;">Місцеві бюджети – основа фінансових ресурсів місцевого самоврядування</p> <p>1. Призначення і роль місцевих бюджетів в соціально-економічному розвитку територій.</p> <p>2. Місцеві бюджети в структурі бюджетної системи України.</p> <p>3. Повноваження та роль місцевих органів влади в бюджетному процесі.</p> <p>4. Бюджетне вирівнювання і міжбюджетні трансферти.</p>	1
4	<p>Доходи місцевих бюджетів їх економічна суть та порядок формування</p> <p>1. Економічна сутність, призначення та структура доходів місцевих бюджетів.</p> <p>2. Доходи, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів їх призначення та порядок формування.</p> <p>3. Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів їх призначення та порядок визначення прогностичних обсягів.</p> <p>4. Доходи спеціального фонду місцевих бюджетів.</p>	1
	Разом	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Організаційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні</p> <p>1. Сутність місцевого самоврядування та основні періоди його становлення і розвитку в Україні.</p> <p>2. Структура місцевих органів самоврядування та їх повноваження з питань бюджету і фінансів.</p> <p>3. Організація та повноваження державної виконавчої влади та органів виконавчої влади місцевого самоврядування.</p> <p>4. Нормативно-правова, фінансово-матеріальна основи та гарантії місцевого самоврядування.</p> <p>5. Комунальна власність у системі фінансових взаємовідносин місцевого самоврядування.</p>	11
2	<p>Фінанси місцевих органів самоврядування</p> <p>1. Економічна суть, склад та призначення фінансів місцевих органів самоврядування.</p> <p>2. Функції фінансів місцевих органів самоврядування.</p> <p>3. Фінанси підприємств комунальної форми власності.</p> <p>4. Регіональна фінансова політика держави.</p>	11
3	<p style="text-align: center;">Місцеві бюджети – основа фінансових ресурсів місцевого самоврядування</p> <p>1. Призначення і роль місцевих бюджетів в соціально-економічному розвитку територій.</p> <p>2. Місцеві бюджети в структурі бюджетної системи України.</p> <p>3. Повноваження та роль місцевих органів влади в бюджетному процесі.</p> <p>4. Бюджетне вирівнювання і міжбюджетні трансферти.</p>	11
4	<p>Доходи місцевих бюджетів їх економічна суть та порядок формування</p> <p>1. Економічна сутність, призначення та структура доходів місцевих бюджетів.</p> <p>2. Доходи, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів їх призначення та порядок формування.</p> <p>3. Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів їх призначення та порядок визначення прогнозних обсягів.</p> <p>4. Доходи спеціального фонду місцевих бюджетів.</p>	11
5	<p>Видатки місцевих бюджетів їх класифікація та порядок формування</p> <p>1. Економічна суть, склад та характеристика видатків бюджетів місцевого самоврядування.</p> <p>2. Формування видатків делегованих державних повноважень.</p> <p>3. Особливості формування прогнозних обсягів видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення.</p> <p>4. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні</p>	12

	міжбюджетних трансфертів та видатки спеціального фонду.	
6	Організація бюджетного процесу на місцевому рівні 1. Бюджетний процес на місцевому рівні, його сутність, стадії та порядок формування, розгляду і затвердження місцевих бюджетів. 2. Програмно-цільовий метод, його сутність, етапи запровадження в Україні та застосування в бюджетному процесі на місцевому рівні. 3. Організація виконання місцевих бюджетів. 4. Планування фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ. 5. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів.	12
7	Управління місцевими фінансами та шляхи його удосконалення 1. Сутність управління місцевими фінансами його функції та принципи. 2. Інформаційно-аналітичне забезпечення в системі управління місцевими фінансами. 3. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.	12
8	Зарубіжний досвід фінансів місцевого самоврядування 1. Особливості місцевих фінансів Російської Федерації. 2. Місцеві фінанси Республіки Білорусь. 3. Фінанси місцевого самоуправління Польщі.	12
	Разом	92

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний (лекція);
- репродуктивний метод (відтворення матеріалу на практичних заняттях із використанням різноманітних вправ та форм самоконтролю);
- дослідницький метод – використовується при виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, коли навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження. У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- ділова гра.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є екзамен. Кожен білет включає три теоретичних питання.

Питання для підсумкового контролю:

1. Нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування в Україні.
2. Особливості місцевого самоврядування.
3. Зміст фінансових відносин, що виникають на місцевому рівні.
4. Функції місцевих фінансів як інструмента перерозподілу ВВП.

5. Фіскальна функція місцевих фінансів.
6. Місцеве самоврядування, як об'єкту конституційно-правового регулювання.
7. Європейська хартія місцевого самоврядування .
8. Складові системи місцевого самоврядування в Україні.
9. Ради, як представницькі органи місцевого самоврядування і їх структурні підрозділи.
10. Повноваження і функції виконавчих органів на рівні областей і районів .
11. Особливості управління майном, що перебуває в комунальній власності.
12. Гарантії самостійності місцевих бюджетів.
13. Місцеві фінанси як економічна категорія .
14. Структура фінансів місцевого самоврядування.
15. Функції місцевих фінансів.
16. Порядок формування та використання цільових фондів .
17. Економічні відносини підприємств комунальної форми власності і особливості їх здійснення.
18. Статутний фонд комунального підприємства.
19. Структура доходу підприємств комунальної форми власності.
20. Витрати виробництва підприємств комунальної власності.
21. Порядок використання прибутку комунального підприємства.
22. Фінансові плани підприємств комунальної форми власності.
23. Регіональна фінансова політика держави.
24. Бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань (у т.ч. районів у містах), їх коротка характеристика.
25. Назвіть бюджети, що належать до місцевих бюджетів згідно Бюджетного кодексу України
26. Структура місцевих бюджетів.
27. Принципи бюджетної системи України.
28. Бюджет розвитку місцевого бюджету
29. Склад місцевих бюджетів.
30. Доходи, що зараховуються до загального фонду місцевих бюджетів
31. Бюджетний процес на місцевому рівні.
32. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.
33. складання і подання на затвердження проектів обласних і районних бюджетів та забезпечення їх виконання.
34. Функції та роль органів виконавчої влади при здійсненні формування бюджету.
35. Функції та роль органів місцевого самоврядування при здійсненні формування бюджету.
36. Бюджетне вирівнювання та міжбюджетні трансферти.
37. Міжбюджетні трансферти, що визначаються місцевим бюджетам при формуванні Державного бюджету України
38. Дотація вирівнювання, що надається місцевим бюджетам її сутність та порядок розрахунку.
39. Сутність бюджетного вирівнювання і бюджетного регулювання.
40. Економічна суть та структура доходів місцевих бюджетів.

41. Доходи, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів їх призначення та порядок формування.
42. Власні доходи місцевих бюджетів, їх призначення та порядок визначення прогнозних обсягів.
43. Доходи спеціального фонду місцевого бюджету.
44. Коефіцієнт відносної податкоспроможності, його сутність та порядок застосування при прогнозних розрахунках доходів місцевих бюджетів.
45. Право здійснювати запозичення органами місцевого самоврядування. Види запозичень і їх характеристика.
46. Короткотермінові позички місцевим бюджетам для покриття тимчасових касових розривів.
47. Видатки місцевих бюджетів, їх класифікація та порядок формування.
48. Економічна суть, склад та характеристика видатків місцевих бюджетів.
49. Видатки делегованих державних повноважень.
50. Особливості формування прогнозних обсягів видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів для бюджетів територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення.
51. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів.
52. Видатки спеціального фонду .
53. Особливості розрахунків видатків галузі освіта
54. Особливості розрахунків видатків галузі охорона здоров'я
55. Особливості розрахунків видатків галузі культура і мистецтво
56. Особливості розрахунків видатків галузі фізична культура і спорт
57. Особливості розрахунків видатків галузі соціальний захист населення
58. Захищені статті видатків місцевих бюджетів.
59. Резервний фонд місцевого бюджету.
60. Організація роботи по підготовці проекту місцевого бюджету.
61. Розгляд і затвердження місцевих бюджетів.
62. Особливості формування місцевих бюджетів при програмно-цільовому методі.
63. Організація виконання бюджетів місцевого самоврядування.
64. Кошториси бюджетних установ.
65. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів.
66. Система та принципи управління місцевими фінансами.
67. Інформаційно-аналітична система «Місцеві бюджети»
68. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.
69. Послідуючий контроль за виконанням місцевих бюджетів.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

В процесі вивчення дисципліни “Місцеві фінанси” використовуються наступні методи діагностики успішності навчання:

- поточне опитування;

- розв'язування тестових завдань.

10. Розподіл балів та критерії оцінювання

Оцінювання знань студентів з дисципліни „Місцеві фінанси” за національною шкалою передбачає:

Оцінка „5” („відмінно”) виставляється за повні і глибокі знання навчального матеріалу, правильне й обґрунтоване формулювання висновків, уміння розв'язувати розрахункові завдання, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру.

Оцінка „4” („добре”) виставляється за дещо обмежені знання навчального матеріалу, за окремі несуттєві помилки та неточності, що допускаються при викладенні матеріалу та розв'язку задач.

Оцінка „3” („задовільно”) виставляється за засвоєння основного навчального матеріалу, володіння необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускаються неточності.

Оцінка „2” („незадовільно”) виставляється в тому випадку, коли студент не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.

11. Методичне забезпечення

1. Кулай А. В. Конспект лекцій з дисципліни “Місцеві фінанси” (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”, галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво”). – Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. – 88 с.
2. Кулай А. В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Місцеві фінанси» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”, галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво”). – Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. – 24 с.
3. Кулай А. В. Методичні вказівки до проведення лабораторних занять з дисципліни «Місцеві фінанси» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”, галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво”). – Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. – 16 с.
4. Кулай А. В. Методичні вказівки до самостійних та індивідуальних занять з дисципліни «Місцеві фінанси» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”, галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво”). – Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. – 24 с.
5. Кулай А. В. Тестові завдання з дисципліни «Місцеві фінанси» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”, галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво”). – Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. – 56 с.

12. Список джерел

Навчальні видання

1. Александров И. М. Бюджетная система Российской Федерации: учебн. пособ. / И. М. Александров // М.: Издательская корпорация “Дашков и К”. – 2007 . – 486 с.
2. Алексеев В. М. Основи місцевого самоврядування в Україні: нуков. – практ. посібн. / В. М. Алексеев, А. В. Андрушко, Д. А. Арзянцева та ін. // Хмельницький: Поліграфіст. – 2008. – 729 с.
3. Бабичев Ф. С. Український Радянський Енциклопедичний Словник, том 2, друге видання / Ф. С. Бабичев, А. Ф. Денисов, І. О. Дзевєрін та ін. // К.: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії. – 1987. – 735 с.
4. Бадида М. Міжбюджетні відносини та соціально-економічний розвиток місцевих громад / М. Бадида // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 7. – С. 46–51.
5. Баймуратов М. О., Ісаєва Н. К., Корнієнко М. І., Погоріло В. Ф., Муніципальне право України: Підручник // К.: “Юрінком Інтер”. – 2001 – 534 с.
6. Бечко П. К. Місцеві фінанси: навч. посібн. / П. К. Бечко, О. В. Ролінський // К.: “Центр учбової літератури”. – 2007. – 191 с.
7. Борейко В. І. Державне регулювання соціально-економічного розвитку: монографія / В. І. Борейко.// – Рівне: Редакційно-видавничий центр Національного університету водного господарства і природокористування. – 2008. – 378 с.
8. Бланк І. О. Управління фінансами підприємств: підруч. / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. – К., 2006. 780 с.
9. Василик О. Д. Державні фінанси України: навч. посіб. / О. Д. Василик //– К.: Вища школа, 1997. – 382 с.
10. Василик О. Д. Державні фінанси України: підруч. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк // – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 606с.
11. Вахович І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації. Монографія / І. М. Вахович // – Луцьк: Настир’я, 2007. – 496 с.
12. Вегнер В. В. Фінанси: навч. посібн. (для стат. вищ. навч. закл.) / В. В. Вегнер // К.: Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.
13. Горбач Л. М. Державні фінанси в транзитивній економіці / Л. М. Горбач, М. І. Карлін, Л. Я. Новосад. // за заг. ред. М. І. Карліна. К.: Кондор, – 2003. – 171с.
14. Гром В. А., Шляхи вирішення проблем соціальних виплат в Україні / В. А. Гром, А. В. Кулай // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки, “Економічні науки” – 2008. - № 7. – С. 137–142. “Економічні науки”.
15. Гром А. В. Особливості розробки і використання інформаційно-аналітичної системи ”Місцеві бюджети” / А. В. Гром, В. І. Павлов// Наукові

- записки: зб. наук. пр./ відп. Ред. І. Д. Пасічник. – Острог: Національний університет “Острозька академія”, 2007. – С. 37–46. Наукові записки. Серія “Економіка”: вип. 9, част. 3.
16. Грудзевич І. Т., Остапенко В.О. Фінанси підприємств: навч.-метод. посіб. // І. Т. Грудзевич, В. О. Остапенко // Луцьк, “Вежа”. – 2008. – 300 с.
17. Демків О. І. Напрями поглиблення бюджетної реформи в Україні/ О. І. Демків // Фінанси України. – 2009. – № 3. – С. 46–55.
18. Демиденко В. О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні, посібник // Київ, КНТ, 2007 р.
19. Завгородній А. В. Фінансовий словник. / А. В. Завгородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко.// – 3-тє вид., виправ. та доп. К.: Знання. – 2000. – 587с.
20. Запатріна І. В. Удосконалення програмно-цільового методу планування бюджету / І. В. Запатріна // Наукові праці НДФІ.– 2007. – № 4(41). – С. 14–23.
21. Карлін М.І. Фінанси розвинутих країн: навчальний посібник / М.І. Карлін // – Львів: “Новий світ - 2000”. – 2010. – 484 с.
22. Карлін М. І. Фінансова система України: навч. посібн. / М.І. Карлін // – К. – Знання. – 2007. – 324 с.
23. Кириленко О. П. Фінанси: навч. посіб. / О. П. Кириленко.// – Тернопіль: Економічна думка. – 2000. – 211 с.
24. Кириленко О. П. Удосконалення практики розроблення бюджетних резолюцій // Фінанси України. – 2007. – № 2. – С. 4 – 6.
25. Кириленко О. П., Квасовський О. Р та інші Місцеві фінанси: підруч. / О. П. Кириленко, О. Р. Квасовський та ін.// за ред. О. П Кириленко. – К.: Знання. – 2006. – 671с.
26. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М. Я. Коробов // К.: Знання. – 2006. – 378 с.
27. Корнієнко М. І. Муніципальне право України: концептуальні та організаційно правові питання, навч. посіб. / М.І. Корнієнко // – К.:Алерта. – 2005. –143 с.
28. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М. І. Крупка // – Львів: Львівський національний університет ім. І. Я. Франка, 2001. – 608 с.
29. Кулай А. В. Програмно-цільовий метод в бюджетному плануванні / А. В. Кулай // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: зб. наук. пр. Економіка. – Рівне: НУВГП, 2008. Вип. 4 (44), част. 4. – С. 325–332.
30. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів у контексті завдань адміністративно-територіальної реформи / І. О. Луніна // Економіка України. – 2006. – № 1. – С. 23 – 31.
31. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування між бюджетних відносин / І. О. Луніна // НАН України: Інститут економічного прогнозування. – К.: Наукова думка, 2006. – 432 с.

32. Мельник С. Бюджетний процес і міжбюджетні відносини на рівні місцевих бюджетів району: навч. посіб. / С. Мельник, В. Серкс.// – К.: Міленіум. – 2003. – 266 с.
33. Мельникова Н. А. Бюджетная система Республики Беларусь / Н. А. Мельникова // Минск: БГУ. – 2005. – 2005 с.
34. Музика А. В. Доходи місцевих бюджетів за українським законодавством: Монографія. / А. В. Музика// – К.: Атіка, 2004. – 344 с.
35. Опарін В. М. Бюджетна система: навч. –метод. посібник для самост. вивч. дисц./ В. М. Опарін, С. Я. Кондратюк В. І. Малько.// – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ. – 2002. – 336 с.
36. Павлов В. І., Пилипенко І. І., Кривов'язюк І. В. Нерухомість в Україні: підручник / В. І. Павлов, І. І. Пилипенко, І. В. Кривов'язюк // К.: ДП “Інформаційно-аналітичне агентство”. – 2008. – 765с.
37. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: навч. посіб. / Ю. В. Пасічник. – К.: Знання – Прес. – 2002. – 495с.
38. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України: навч. посіб. / Ю. В. Пасічник – К.: “Знання-Прес”. – 2006. – 607с.
39. Поляк Г. Б. Бюджетная система России: учебник / Г. Б. Поляк // – М.: Юнити-Дана. – 2001 – 257 с.
40. Пухтинський М. О. Проблеми розвитку місцевого самоврядування в Україні // М. О. Пухтинський // посібн., Київ, 2000.
41. П'ятаченко Г. О. Становлення та розвиток фінансів України: 1917–2003 / Г. О. П'ятаченко, Л. В. Кухарець // НДФІ при Міністерстві фінансів України. – К. 2005. – 776 с.
43. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения / Д. Рикардо // Москва: Государственное издательство политической литературы – 1995. – т. 1. – 358с.
44. Рогач І.Ф. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах: навч. посібн. /І. Ф. Рогач, М. А. Сендзюк, В. А. Антонюк // – 2-е видання перероблене і доповнене. – К.: КНЕУ, 2001 – 216 с.
45. Романовский В.М., Врублевская О.В. и др. Бюджетная система Российской Федерации // Москва, “Юрайт”, 2000 г.
46. Сміт А. Дослідження про природу та причини багатства народів / А. Сміт // - К.: Port – Royal , 2001. – 594с.
47. Стельмах В. С. Фінансово-кредитна система України – Росії (XVIII – ХХ ст.) /В. С. Стельмах, І. І. Д'яконова. І. В. Сало та ін. // Суми: “Слобожанщина”. – 2000. – 312 с.
48. Туган-Барановський М. І. Політична економія / М. І. Туган-Барановський. // – К.: Наукова думка. – 1994. – 261с.
49. Федосов В. М. Бюджетний менеджмент: підручник / В. М. Федосов// – К.: КНЕУ. – 2004. – 864с
50. Фещенко Л. В. Бюджетна система України, навчальний посібник / Л. В. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук // Київ, “Кондор”, 2008.

51. Чугунов І. Я. Розвиток програмно-цільового методу планування бюджету / І. Я. Чугунов, І. В. Запатріна // Фінанси України. – 2008. – № 5. – С. 3–14.
52. Шемшученко Ю. С. Юридична енциклопедія: том 1. / Ю. С. Шемшученко, Ф.Г. Бурчак, М. П. Зяблюк та ін.; глава ред. кол. Ю. С. Шемшученко // – К.: Українська енциклопедія імені М. П. Бажана. – 1998. – 669с.
53. Юрій С. І. Фінанси: підручник / С. І. Юрій, В. М. Федоров// - К.: Знання. – 2008. – 611с.
54. Юрій С. І. Казначейська система: підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, О. С. Даневич // – Тернопіль: Карт-бланш. – 2006. – 818с.
55. Підтримка реформи місцевих бюджетів. Використання програмно-цільового методу на рівні місцевих бюджетів України// SEFR, Local Budget Formulation in Ukraine A Manual for Professionals, 2004 p.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України / К.: "Преса України", 1997. – 78 с.
2. Конституція Автономної Республіки Крим / Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, N 5-6.
3. Бюджетний кодекс України / К.: "Правова єдність", 2010. – 108 с.
4. Господарський кодекс України / К.: Міністерство юстиції України: офіційне видання, 2003. – 203 с.
5. Податковий кодекс України / К., "Інформаційно-видавничий центр ДПА України", 2010. – 336 с.
6. Цивільний кодекс України / Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435 – IV
7. Водний кодекс України: Закон України від 6 черв. 1995 р. 25 жов. 2001р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
8. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовт. 2001 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
9. Митний кодекс України: Закон України від 11 лип. 2002 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 38–39. – Ст. 288.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листоп. 1992 р./ Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
11. Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 28 груд. 2007 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 5–6, № 7–8. – Ст. 78.
12. Про Державний бюджет України на 2009 рік: Закон України від 26 груд. 2008 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 20, № 21, 22. – Ст. 269.
13. Про Державний бюджет України на 2010 рік: Закон України від 27 квіт. 2010 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 22–23, № 24– 25. – Ст. 263.

14. Про Державний бюджет України на 2011 рік: Закон України від 23 січ. 2010 р. № 2857 – VI
15. Про Державну контрольно-ревізійну службу України: Закон України від 26 бер. 1993 р./ Відомості Верховної Ради України. – 1993. № 13. – Ст. 10.
16. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 4 груд. 1990 р./ Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 6. – Ст. 37.
17. Про державне прогнозування і розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 бер. 2000 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195.
18. Про дошкільну освіту: Закон України від 11 лип. 2001 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 49. – Ст. 259.
19. Про загальну середню освіту: Закон України від 13 трав. 1999 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 27. – Ст. 213.
20. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим: Закон України : Закон України від 23 груд. 1998 р./ Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 5–6. – Ст. 43.
21. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квіт. 1999 р./ Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20 – 21. – Ст. 190.
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. – К.: Парламентське видання. – 2001. – 67 с.
23. Про освіту: Закон України від 23 трав. 1991 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
24. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червн. 1991 р. № 1264–XII
25. Про рослинний світ: Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 591–XIV
26. Про першочергові заходи щодо запобігання наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 31 жов. 2008 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2009. № 14. – Ст. 181.
27. Про позашкільну освіту: Закон України від 22 черв. 2000 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 2–3. – Ст. 10.
28. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15 трав. 2003 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 38 – 39. – Ст. 288.
29. Про рахункову палату: Закон України від 11 лип. 1996 р./ Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 212.
30. Про статус ветеранів, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жов. 1993 р./ Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 45. – Ст. 425.
31. Про затвердження Порядку надання у 2009 році місцевим органам виконавчої влади і місцевого самоврядування безвідсоткових позичок та їх погашення: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 лютого

- 2009 року № 157, із змінами [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
32. Про затвердження Порядку здійснення запозичень до місцевих бюджетів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 207. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>.
33. Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 8 грудн. 2010 року №1149. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>.
34. Про організацію наукових досліджень з питань, пов'язаних із забезпеченням реалізації державної фінансової політики та удосконалення бюджетного процесу в 2007 – 2010 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вер. 2006 р. № 486-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>.
35. Про Програму показників зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2009–2011 роки затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2006 року № 1359. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>.
36. Про бюджетну класифікацію та її запровадження: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 3 груд. 1997 р. № 265. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>.
37. Проект Закону України “Про місто Севастополь” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати”, затверджено Міністерством фінансів України 31 березня 1999 р. № 87 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
39. Державне казначейство України, наказ від 4 листопада 2002 р. № 205 “Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів”// <http://rada.gov.ua> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua>
40. [Бюджетный кодекс Российской Федерации \(с изменениями на 29 ноября 2010 года\)](http://www.duma.gov.ru) // [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.duma.gov.ru>
41. Налоговой кодекс Российской Федерации // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.duma.gov.ru>
42. Бюджетный кодекс Республики Беларусь от 16 июля 2008 г. №412-3 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by>
43. Налоговой кодекс Республики Беларусь от 29 дек. 2009 г. № 71-3. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by>
44. Об районном бюджете на 2011 год: решение Русско-Полянского муниципального района Омской области от 17 дек. 2010 г. №84 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.omsk-parlament.ru>
45. О бюджете сельского поселения Тульский сельсовет на 2009 год и на плановый период 2010 и 2011: решение сельского поселения Тульский сельсовет Тербунского района Липецкой области РФ// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.scli.ru>

46. Об областном бюджете на 2011 год Решение Могилевского областного Собрания депутатов РБ от 23 декабря 2010 г. № 6-2 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www. region.mogilev.by/ru/](http://www.region.mogilev.by/ru/)
47. О районном бюджете на 2011год / решение Оршанского районного Совета депутатов от 26 января 2011 г. №9/37836 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.orshacity.vitebsk-region.gov.by/ru>
48. Закон Республики Беларусь від 20 февр. 1991 г. №617-ХІІ “О местном управлении и самоуправлении в Республике Беларусь”// [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sovrep.gov.bi>
49. О республиканском бюджете на 2011 год: Закон Республики Беларусь от 15 октября 2010 года №176-3”// . [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http// www.base.spinform.ru](http://www.base.spinform.ru)
50. Верховна Рада Республіки Білорусь, постанова від 22 лютого 1991 р. № 632-ХІІ “О порядке введения в действие Закона Республики Беларусь “О местном самоуправлении и местном хозяйс тве в Республике Беларусь”// [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sovrep.gov.bi>
51. Оршанська міська рада Вітебської області, рішення від 13 грудня 2006 р. №251 “О бюджете города Орши”//[Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http//orchasiti,vitebsk-region.gov.bi](http://orchasiti,vitebsk-region.gov.bi)
52. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. O finansach publicznych, DZ U NR249, hjz. 2004// 2007 Ministerstwo Finansów RP.
53. Ustawa budżetowa na rok 2011 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http//mf.gov.pl](http://mf.gov.pl)
54. Ustawa o samorządzie terytorialnym (Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sejm.gov.pl>
55. Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z dnia 29 listopada 2003 r.) – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http//www.sejm.gov.pl](http://www.sejm.gov.pl)
56. Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. nr 9 poz. 84) [Электронный ресурс] – Режим доступа: [http//www.sejm.pl](http://www.sejm.pl)